

Forandringens blæst over Limfjorden

– en tidligere fjordfisker fortæller

Denne artikel bygger på et interview med fisker og lærer Keld Hartvig Pedersen, Doverodde. Det blev til i efteråret 1998 i forbindelse med Limfjordsmuseets indsamling af materiale om fiskeriet i den nordvestlige del af fjorden i sidste halvdel af det 20. århundrede.

Når dette interview nu kommer på tryk, er det ikke kun fordi Keld Hartvig Pedersen er en god fortæller. Hans beretning er også et vidnesbyrd om den dramatiske nedgang i fiskeriet på Limfjorden, som i løbet af de sidste tyve – tredive år har presset mange fiskere ud af fjorden eller over i andre erhverv.

Selv nåede Keld Hartvig Pedersen at være med, mens der stadig var ål og andre fisk at fange. Senere har han været nødt til at sejle uden for fjorden for at ernære sig som fisker. Han overlod dog ikke sine gamle fangstpladser til skarver og muslingskrabere helt uden protest. Også det fortæller han om i denne samtale, der desuden kommer ind på hans nye tilværelse som havfisker og sejlede nomade i danske og svenske farvande.

Fiskerdreng på Fur

Keld Hartvig Pedersen er født 1948 i Vejle; men kom i oktober 1955 som seksårig til Fur, hvor hans mor ernærede familien som damefrisør. – Min far var mere til det, der ikke var så materielt. Så jeg levede i en atypisk familie, for det typiske for en mand på Fur var jo, at hvis han ikke var landmand eller fisker, så arbejdede han i moler-industrien – men sådan var min familie altså ikke skruet sammen.

Som 10-årig fik jeg en norsk pram på 12 fod. Den blev købt af brugsuddeleren for 400 kr., og der var kommet ny bund i og ny lønning to år i forvejen. Jeg boede nabo til en gammel bundgarnsfisker, der hed Jens Thise. Han havde foranstaltet, at jeg fik to gamle bomulds rødspætte-buser, dvs. selve indgarnet. Der manglede så at

blive syet under- og overtælle på. Det satte han mig til. Men jeg fik nu ikke blyline, jeg fik en undertælle med noget så møderne som galvaniserede jernringe på.

Ellers var det almindeligt – helt op til sidst i 1950'erne – at fiskerne stadigvæk brugte rødspættegarn, der var behængt med sten omviklet med klude på undertællen. Det var også normalt, der var i hvert fald fiskere på Fur, der selv skar deres kork endnu i slutningen af 1950'erne og bandt korken på overtællen. Jeg fik dyppet disse bomuldsgarn i Carbolineum, så de kunne holde et stykke tid.

Men jeg har nu fået vendt lidt om på tingene, for jeg fik bomuldsgarnene, før jeg fik min båd. Så derfor lånte jeg en pram hos en anden nabo, Sigurd Nielsen. – Han har al den tid, jeg kan huske, ernæret sig med fem – og når det kom sig hårdt –

Artiklens fortæller Keld H. Pedersen i færd med at ordne den yderste, såkaldte »kalv« i en åleruse.

med ti rødspættegarn. Og han har altid kunnet ro ud og hente sin dagløn hjem. I parentes bemærket, så er han først død for nylig mere end firs år gammel.

Så jeg lånte altså Sigurds pram. Og én af de første gange jeg var ude, fangede jeg sytten rødspætter. Pavestolt, som den ti-årige dreng jeg var, gik jeg op til Sigurd og viste, at jeg havde fanget sytten rødspætter nede i Grønne Vig. Ja, og så kunne jeg ikke låne Sigurds pram mere!

Så fik jeg selv en pram. Jeg måtte selv betale halvdelen, min far resten. Det var noget frygteligt noget at få sådan en båd. Det var næsten som at begynde at ryge. Man bliver afhængig! – Jeg har prøvet nogle gange at holde op med at ryge. Jeg

har også prøvet på at holde op med at fiske nogle gange. Intet af det er lykkedes.

Hvor længe blev du boende på Fur?
– Der blev jeg til jeg blev konfirmeret. Og der var jeg jo sikker på, at jeg skulle ud at fiske. For Jens Thise havde sagt til mig, at det bundgarnsfiskeri, det var der ingen fremtid i; men hvis han havde været ung i dag, så skulle han til Thyborøn og fiske.

Kokkedreng på havet

Så selvfølgelig skulle jeg, når jeg var konfirmeret, til Thyborøn og fiske. Jeg havde siddet i mange timer og læst i Jens Thises fiskeriblade. Der var en duft af karduskrå

over hans Fiskeritidende. Så jeg tog til Thyborøn og fik en hyre på et snurrevodsfartøj. Det må have været i foråret 1963.

Jeg fik hyre med kutteren L 264 JONNA HVASS. Skipperen hed Johannes Hvass og var fra Harbøre, og vi fiskede ikke om søndagen. Han var en flink mand – undtagen, hvis jeg brændte stegen på om søndagen. Søndagen var den eneste dag, hvor vi fik købt kød. Alle de andre dage fik vi fisk. Og vi fik fisk om middagen, og vi fik fisk om aftenen.

I snurrevodsfiskeriet hiver man jo det sidste træk ind lidt efter at solen er gået ned. Hvis man så har sådan 1.000 til 1.500 pund rødspætter i sidste træk, man skal til at rense. Og man er en dreng på fjorten år, og man ved, man skal ned at stege tyve rødspætter, og de skal først flås på begge sider...

Så skete der jo det, at jeg blev utroligt træt af det. Da vi nåede hen i juli måned, hvor dagene var rigtigt lange, så ringede jeg hjem til min far og sagde: »Det her vil jeg ikke have med at gøre! Det var et hårdt liv, så jeg spurgte min far, om han ikke kunne melde mig ind i en 8. klasse.

Realskole-elev med søfartsbog

Familien var på det tidspunkt flyttet til Thy, ude ved vestkysten i Vang, hvor min far etablerede et lille refugium. Men min fars ambitionsniveau må have været lidt anderledes end mit, for da jeg kom hjem, var jeg ikke blevet meldt til en 8. klasse. Jeg var blevet meldt i en første realklasse. Og en dreng som primært har gået og drillet lærerne og ellers fisket – hans basisviden til at gå i en realskole, den var grumme lille. Så det var med gråd og næsten

med længsel efter den forladte snurrevodskutter, at jeg begyndte i 1. real. Det må så have vendt sig, for jeg afsluttede som syttenårig med realeksamen fra Thisted Gymnasium og var klar til at gå ud i den store verden.

Det skal lige siges, at jeg i sommerferien mellem 2. og 3. realklasse havde haft en hyre på et lille fragtskib, hvor jeg sejlede med i halvanden måned. Skibet hed VINKEL af Nørresundby. Skipperen hed Johannes Jørgensen og boede i Sundsøre. Der var kun os to om bord. Da vi så kom ud efter Hals, så var dagen jo gået, og Jørgensen skulle hen at sove. Det var et fladbundet jernskib, bygget 1924 i Holland, der kunne laste 135 tons og var svært at styre. Så da vi kom godt ud for Hals og holdt sønder ned. Jeg tror vi skulle til Sakskøbing med en last Luxovit, det var et hvidt byggemateriale, ude fra Thisted, så sagde Jørgensen til mig: »Nu går jeg ned og sover. Og nu skal du vige for alt det, der kommer fra styrbord, og så skal du skrive de lys op, du kommer forbi, og så skal du kalde på mig om fire timer«.

Jeg vidste knapt nok, hvad det var for nogle lys, jeg skulle skrive ned. Om det var lanterner, eller det var noget der blinkede? Jeg fandt senere under min halvanden måneds karriere om bord, at det var dem, der blinkede, jeg skulle skrive ned, og så skulle jeg finde ud af, hvor mange sekunder der var mellem hvert blink. Så det var et ansvarsfuldt job at få. – Det var lige før, jeg var tatoveret, da jeg vendte tilbage til 3. real.

Samme dag jeg var til eksamen for sidste gang, så tog jeg igen en hyre med et fragtskib, også det hørte hjemme på Limfjorden. Det hed SØREN LARSEN af Nykøbing og var et af de sidste træskibe bygget her i landet i 1948. Det kunne laste 220

Det galease-riggede motorskib SØREN LARSEN af Nykøbing Mors. Det var på en hyre med dette skib, Keld Hartvig Pedersen besluttede at gå i land og blive lærer. – Foto fra ca. 1950, Handels- & Søfartsmuseet.

tons. Oprindeligt havde der været sejl til hjælp, men vi gik kun for motor. Der var en 4-cylindret Alpha diesel i den. Skibet er i dag indregistreret i England, men sejler mest i australsk farvand som filmskib.

Den var jeg med i otte måneder, hvor jeg fik 800 kr. om måneden. Da jeg havde været med nogle dage, så fik jeg en kasse øl med halvtreds øl i, og så fik jeg en hel flaske brændevin. Vi var to mand med, og det fik vi oven i hyren uden diskussion. Sådant en sytten års dreng, der bliver udstyret med halvtreds øl og en hel liter brændevin om ugen. Det er lige rigeligt.

Så da jeg havde været med i otte måneder, blev jeg klar over, at dette her, det går et grimt sted hen. Jeg prøvede virkelig at holde mig klar af det her bras, men det var umuligt. Vi levede jo i det miljø. Så jeg var

klar over, at der skulle et miljøsift til. Og efter fire liggedage i Odense, hvor det gik grumt i svang, gik jeg op og købte Jyllands-Posten. Nu måtte jeg have fundet mig et arbejde et andet sted. Jeg kunne ellers godt lide at sejle.

Skolelærer og fjordfisker

Der var så to annoncer i avisen. Man kunne blive landmåler-elev i Silkeborg. Min senere kone bevægede sig oppe i det område, så det var jeg noget interesseret i; men jeg søgte det ikke; så jeg har nok tænkt, at mine chancer hos hende var rimeligt små. Men så var der jo den anden annonce. Den tilbød, at man kunne søge ind på Kolding Seminarium, og så gjorde jeg det.

Du kom så på seminariet? – Ja, det gjorde jeg, og jeg blev færdig som lærer i 1972. Jeg røg stadig, men jeg havde – hvad fiskeriet angik – været afholdende i temmelig mange år, og abstinenserne var begyndt at melde sig. Så jeg var sikker på, at jeg nu skulle være lærer oppe ved Limfjorden.

Jeg havde en afstikker til Fredericia i et års tid; men i 1973 flyttede jeg herop og fik et lærerjob i Lyngs ude på Thyholm. Det første år jeg var der, byggede jeg en båd. Det var en jolle på 17 fod med krydserhæk, og den kostede 1.060 kr. at lave inklusive en 4 HK Dan motor. Jeg syede mig så tolv sæt kasteruser, dvs. jeg havde ingen penge, så jeg syede femogtyve ruser for en garnhandler, og så fik jeg materialer til tolv. Dem syede jeg så, og så lavede jeg lige den båd og passede i øvrigt mit arbejde... Men da det blev forår i 1974, så startede jeg min karriere på Limfjorden som sådan lidt fritidsfisker. – *Hvor fiskede du fra?* – Fra Lyngs eller jeg havde båden liggende for anker ude i Skibsted Fjord.

I 1976 flyttede vi så til Doverodde, og der havde jeg fået syet mig en 40 sæt ruser. – *Du siger vi, er du blevet gift nu?* – Ja, vi blev gift i 1969, mens jeg gik på seminariet. – Men i 1977 så byggede jeg en 24-fods klinkbygget, selvlænsende damjolle. Jeg byggede den med et ordentligt styrehus, så vi alle – jeg har en datter – kunne være der. Og så fiskede vi ellers.

I 1980 gik jeg ned på to dages arbejde om ugen som lærer og helligede mig ellers fiskeriet. – *Havde din kone arbejde?* – Nej, det havde hun ikke. – Men i 1985 stoppede jeg så totalt som lærer, og jeg har så fisket siden. Jeg fiskede med min jolle indtil 1991, og det gik faktisk godt.

Hvornår er I flyttet herop? – Vi er flyttet her til Doverodde i 1976, og jeg har fisket herfra. Det var primært i Visby Bredning,

jeg fiskede, men med afstikkere her om i nærheden af Doverodde, når det kneb med ål. – *Fiskede du ikke med andre redskaber end kasteruser?* – Jo, da jeg sluttede fiskeriet efter ål her for en fire år siden, da havde jeg en 17-18 pæleruser, der bundede på fra tre til otte alen vand. Der var mellem 40 og 125 favne rad på hver, og jeg havde omkring 800 pæle, som jeg satte hver sommer. De store ruser kom vel til at tegne sig for omkring halvdelen af mit fiskeri.

Jeg solgte mine fisk på auktionen i Jegindø, da den var til. Og da auktionen stoppede i midten af 1980'erne, så solgte jeg til opkøberen Henning Brasen fra Hemmet, der kom herop med en bassin-bil og hentede ålen. Det var ikke noget problem at fange ål dengang. I år har min dreng haft fem sæt ruser ude, og han har fanget seks ål, så der er virkelig sket noget.

I dag ligger så alle ruserne hernede i redskabshusene, og pælene ligger herude og rådner. Jeg har en stille drøm om, at det kan jo være at forholdene bliver sådan, at ålen vender tilbage, så jeg kan afslutte min karriere som ålefisker igen.

Hvornår holdt du op på fjorden? – Var det i 1992 eller 93? Det skete meget pludseligt. Jeg skulle sende nogle oplysninger til Fiskerikontrollen, sådan at han kunne se, hvordan jeg havde drevet mit fiskeri. Det var med henblik på at søge en dispensation for at sætte odder-riste i mine ruser i tilfælde af, at jeg ville i gang med at fiske ål igen. I den forbindelse gik jeg ind i mit momsregnskab og så, at i de sidste tre år, jeg fiskede ål, gik mit fiskeri fra omkring to hundrede tusinde til nogle og tredive tusinde og endelig året efter til seks tusinde kroner!

Så kunne man jo godt se, at dette her, det duer ikke. Så søgte jeg mig arbejde som skolelærer og fik tilbudt jobs flere ste-

Keld H. Pedersen byggede selv de første af sine motorbåde. Her ses nummer to – en 24 fods klinkbygget jolle – under søsætningen i maj 1977.

der her i kommunen. Jeg følte mig vældig stolt og gik op og købte mig en taske af mærket »Fjellräv«, for nu skulle jeg være skolelærer med stor pædagog på.

Jeg arbejdede i Bedsted, og det var en god arbejdsplads; men så en morgen jeg kørte forbi Heltborg og kiggede ud over Visby Bredning og så solen stå op derude. Ja, så er det jo ikke så svært at gætte, hvad der sker. Jeg kører hen og siger op. – *Hvor længe var du lærer?* – Jeg var der i otte måneder, så havde jeg fået prøvet det af.

Langt fra hjemmet

Så startede jeg med at fiske fra Thyborøn og i øvrigt fra alle mulige steder for at få

det til at hænge sammen. Jeg har ligget og fisket fra Thorsminde, Thyborøn og Hanstholm, og fra Anholt, Bønnerup og Grenå. Nej, ikke ret meget fra Grenå. Der kunne jeg ikke lide at være. Og fra Hundested, Gilleleje og fra Glommen og Falkenberg i Sverige.

Det fiskeri var vel ikke fra din hjemmebyggede træjolle? – Nej, den solgte jeg i 1981. Problemet med den var, at jeg kun kunne have to hundrede pund ål i dammen, mere skulle jeg ikke regne med. Det havde tit været et problem for mig, så jeg tænkte, at nu måtte jeg have mig en jolle for livet. Jeg købte mig en 22-fods Nysted jolle, hvor jeg kunne have ni hundrede pund ål i dammen. Jeg tror, jeg prøvede det én gang. Jollen købte jeg nede i Sundstrup af en åle-

fisker, som havde oplevet, at området der-nede var gået død, sådan ålemæssigt set. Men jeg troede jo ikke, at det samme kunne ske oppe hos os.

Den båd havde jeg så fra 1991 til begyndelsen af 1994, hvor jeg købte min nuværende jolle. Det er en 27-fod Dueholm glasfiberjolle bygget i København, og den er forlænget med et fladt agterspejl, der giver bedre plads på dækket. Jeg købte båden, T 213 EILA II hedder den, på en tvangsauktion. I båden ligger der en 6-cylindret IVECO dieselmotor med 84 HK. Det er alt sammen lavet i 1992, hvor jollen sank tredive – eller var det tretten – sømil vest for Hvide Sande. Den blev siden hævet, og motor og elektronik blev skiftet ud. I 1994 blev det nye, flade agterspejl bygget på båden, og jeg købte den umiddelbart efter.

Hvad har du af instrumenter om bord?
– Jeg har en GPS-plotter, der på en fjernsynsskærm viser, hvor jeg sejler inden for en femten meters nøjagtighed. Så har jeg en Furuno 24 sømils dagslysradar, et farve-ekkolod, en VHF-radiotelefon og en mobiltelefon, så jeg kan ringe hjem og sige godnat.

Årets gang

Jeg laver primært to fiskerier med den jolle. Hovedfiskeriet er tungefiskeri, som i år startede omkring 20. april, og som jeg sluttede med her i september. – *Følger du tungerne syd på i Nordsøen?* – Nej, da de slap op herude, så gik jeg i Kattegat og fiskede en del på Store Middelgrund med basis i Bønnerup. Det er 184 kilometer at køre hjemmefra og til Bønnerup, og så er der syv timers sejlads til Store Middelgrund. Så fisker man der i to døgn og så tilbage

Dengang for ikke så længe siden, da der endnu var ål i fjorden. Billedet er optaget om bord på Keld H. Pedersens jolle.

igen til Bønnerup. Så er det, jeg har brugt Anholt som mellemstation. Der kan man komme af med fisken til en samlecentral, som sender dem videre på auktion i Grenå. Vi kan også få is og proviant på Anholt og have lidt socialt samvær med andre fiskere.

Når man sådan forfølger fisken, så er det jo de samme folk, man ligger og fisker sammen med. Det er de der seks-syv joller, der kører efter samme princip som én selv. Nu til Skt. Hans i år. Der blæste det jo

Den første glasfiberbåd, en 22 fods Nysted jolle, fotograferet på fjorden. Det var den, der kunne rumme 900 pund levende ål i dammen, men snart var det helt overflødigt.

meget og jeg havde sat et par kasteruser i yderhavnen på Anholt. Da de havde stået i et par dage, så fik vi tre mand de stegte ål, vi kunne spise.

For det er jo én-mands fiskeri, jeg ligger og driver. Jeg har en Net-Op selvhaler og en klaremaskine fra Østbornholm om bord. Det virker egentlig udmærket. Jeg bruger 120 tungegarn det meste af tiden. Her til sidst, hvor jeg havnede ovre i Thyborøn igen, der brugte jeg kun 85 garn, fordi der var så mange store krabber, og så fordi jeg gerne ville indrette mit fiskeri, så jeg kunne nå at komme hjem hver dag.

Fiskeriet her til sidst på sæsonen er lidt specielt, for vi sætter garnene lige når

solen synker i havet, så er det med at få dem knaldet ud. Tungerne bevæger sig som regel mest lige i mørkningen. Når jeg her i september var færdig med at sætte garnene sådan tyve minutter i otte om aftenen, så skulle jeg lige have spulet lidt rent og ringet hjem for at sige godnat. Så begyndte jeg at hale mine garn mellem kl. otte og ti minutter over otte om aftenen. Sådan 85 tungegarn de fylder lige godt fire kilometer i længden og jeg haler ikke så hurtigt, så det tager mig omkring fire timer. Jeg har halet garnene ind mellem klokken halv tolv og halv et om natten afhængigt af, hvor mange krabber jeg skal have banket. Jeg piller ikke krabberne af,

jeg banker dem. Så har jeg kunnet ligge hjemme i min seng igen mellem kl. tre og fire om morgenen. Jeg er så vågnet op ved middagstid og har så kunnet være sammen med min kone og mine børn.

Går færgen mellem Thyborøn og Agger Tange om natten? – Nej, det gør den ikke. Jeg tror, det er 84 kilometer, jeg har at køre over Oddesund og sønden om. Jeg lander ikke i Agger Havn, for der er halvanden times sejladts derind, og der er jo ingen lys derinde. Jeg har nogen gange landet i materialhavnen midt på tangen. Det er hurtigere, men der er heller ingen lys.

Vi har talt om tungefiskeriet. Hvad drev du, inden du begyndte på det? – Nu har jeg lagt torskegarn ned i jollen og forventer at fiske torsk fra Thyborøn. Jeg fiskede også torsk med garn, dengang jeg havde min lille 22-fod Nysted jolle. Da lå jeg på noget dagsætter torskefiskeri oppe mellem Agger og Lodbjerg, og det er egentlig det fiskeri, jeg fortsætter med nu.

Er der nogen sten at sætte garnene på deroppe? – Ja, det er der. Det har egentlig været udmærket. Sidste år lå jeg fuldstændig stille med fiskeriet, for da byggede jeg hus i ti måneder. Så det sidste torskefiskeri jeg var på, det ligger faktisk halvdet år tilbage nu. Men det er et sjovt fiskeri. Den bedste dag jeg havde deroppe forrige vinter, da havde jeg 48 kasser torsk, altså tusinde kilo. Da nappede jeg hele min ration for to måneder på tolv dage. Men så kan der jo også være perioder, hvor man ikke kan gøre det. Ja, hvor man ikke engang kan nå at fiske sin ration.

På havet med torskegarn

Hvor mange garn bruger du? – Jeg arbejder med 60-70 stykker. De er en 22 masker

dybe, altså en fire meter. Det går jeg så i gang med nu. De sidste måneder har jeg, når det ikke var vejr til at fiske tunger, stået og syet torskegarn. Jeg har syet nogle og tyve torskegarn. Materialerne køber jeg hos Haaning ude i Thisted. Det er jo indgarnene, der er ret billige, 80 kr. Jeg bruger nogle ret tynde garn til mit dagfiskeri. Det er fire tråds multimonofil. Bly- og flydelinerne har jeg jo fra de gamle garn. Jeg skærer dem af, så det er jo et forholdsvis billigt fiskeri at drive – rent redskabsmæssigt.

Hvordan sætter du torskegarn? – Jeg har gerne ti garn i rækken. Det er jo nogle ret små lokaliteter, hvor det bedste torskefiskeri er. Der er også kolleger at tage hensyn til, så det er rarest at køre med nogle forholdsvis korte lænker. Rytmen i fiskeriet er den, at vi skal have yderlig, eller vestlig vind, så der kommer gang i havet. Når så vinden lægger sig, og vandet bliver roligt, men stadigvæk beskidt, så er der jo torsk inde ved landet, dvs. fra en halv mil til halvanden fra kysten. Og så har vi jo gerne en tre fire dage, hvor vi kan lave et godt torskefiskeri.

Jeg sejler ud om morgenen ved halvsyvtiden. Den første færgе sejler tyve minutter over seks, og så er jeg i Thyborøn klokken hen ved halvsyv. Så er jeg fremme på pladsen ved otte-tiden og har sat mine garn en times tid senere. Hvis det så går, som man håber, så får vi jo en strømvending i løbet af formiddagen. Når strømmen har vendt, så kommer garnene op igen, og så er der forhåbentlig en dagløn i det. Afhængigt af hvor mange fisk der er, så er jeg hjemme et eller andet sted mellem klokken fem om eftermiddagen og måske først næste dag, hvis der har været rigtigt mange fisk.

Det er ikke sådan, at du har friske garn med ud og sætter dem, inden du sejler ind? – Du mener og sætter garn til natten? Jo,

EILA II, en 27 fods Dueholm glasfiberjolle med fladt agterparti. Den blev benyttet til fiskeri på havet fra 1995-1999.

det har jeg også brugt i nogle perioder, hvis det er meget stabilt vejr. Så sætter jeg måske tredive garn, som så står natten over. Næste dag, mens jeg er ude at sætte mit dagsæt, så mens jeg venter, haler jeg mit natsæt af garn. Jeg lander til samlecentralen.

Torskefiskeriet fortsætter til hen i marts måned, så går jeg i gang med at fiske kulsøer eller »grise« (stenbider). Det fiskeri har jeg nu kun drevet en enkelt sæson. Jeg har hundrede grisegarn, som jeg bruger inde i Nissum Bredning. I foråret var der ingen grise inde i fjorden, men året før havde jeg da mine garn ude. Jeg fik ikke gjort så meget ud af det, men jeg har da investeret i grejerne. Og kommer der grise i den kommende vinter, så er jeg på plet-

ten. Jeg sætter dem gerne nede omkring Toftum. Det er dernede, det bedste træk er. Garnene sætter jeg med ti garn i rækken. Det er jo nogle ret høje garn, en tre meter, og maskerne er 125 mm. – Men ellers har jeg mest brugt de garn oppe langs Flovlev og op til Lyngs i den side af bredningen. Jeg røgter gerne garnene en til to gange om ugen. Ja, og så er året jo ved at være gået. For når grisene er ovre, så gælder det jo tungerne igen.

Jeg har så en 75 rødspættegarn, som jeg nogen gange prøver at lave noget fiskeri med i de perioder, hvor der ikke rigtigt er nogle tunger. Men jeg er ikke god til at fiske rødspætter, og jeg får røde knopper af det. Der er så meget arbejde med at fiske sådan nogle karle...

Hvorfor er der mere arbejde ved det, end ved at fiske tunger? – Jeg vil da hellere pille en fisk af, der koster 80 kr. kiloet, end én der koster 10 kr.!

Fiskeriet lige nu

Du nævnte, at du kiggede efter en lidt større båd. Hvorfor det? – Ja, det gør jeg også. Det er jo noget med magelighed. Jeg kan ikke fordrage at blive søsyg, og at ligge for anker i Kattegat med sådan en jolle som min, det kan give sådan nogle sære maveproblemer ind i mellem. Og hvis jeg kunne få stillet en rimelig handel an, så vil jeg da ikke have noget imod at gøre det. Jeg kunne godt tænke mig at få et fartøj, der var noget bredere, og hvor der var en bedre beboelse i.

Som der er nu, har jeg vel ikke mere end en kvadratmeter med gulvtæppe på. Mere er der jo ikke plads til dernede. Jeg har min køje, og jeg har en kistebænk og et gasapparat. Det er ikke så komfortabelt. Min køje er da god, og jeg kan sove fint i den, når jeg ligger i havn; men det er nogle små forhold at bo under. Både når jeg ligger i Kattegat, og om foråret i Thyborøn er det tit, jeg ikke er hjemme i en tre fire dage. Der er ofte så meget yngel i garnene, hvor man er nødt til at gå garnene igennem om dagen for at blive klar til at sætte igen om aftenen.

Generelt har tungefiskeriet i år været dårligt – og specielt dårligt for dem, der har fulgt landets love. Der blev sidste år vedtaget en EU lov, som pålagde os, at maskemålene i tungegarn ikke måtte være mindre end 50 mm. i halvmasken, hvor vi tidligere altid har fisket med en type garn på 46 mm. Jeg var så tåbelig at rette mig efter landets love. Og det bevirkede, at garn, der havde

en maskestørrelse på 50 mm, lå og fiskede omkring en fjerdedel af det, der blev fanget i garn med masker på 46 mm.

Så kan du stille mig spørgsmålet, hvordan kan du vide det? Og så kan jeg kun sige, at jeg ved jo ikke, hvad andre de ligger og fisker med; men jeg plejer at fange lige så mange tunger som de, og det kunne jeg altså ikke i år.

Jamen, man smider vel heller ikke dyre garn ud? – Det gjorde jeg. Jeg plejer nu kun at bruge mine garn i en enkelt sæson, så får jeg nye. Det plejer at kunne forrente sig; men nu har jeg så skrevet til fiskeriministeriet og stillet dem nogle spørgsmål – både omkring tungegarn og omkring noget med fiskeriet i Limfjorden. Det er med henblik på, at vi kan få nogle ens regler. Franskmændene fik en dispensation fra 50 mm grænsen allerede den 18. december sidste år, så de kan fortsætte med deres 46 mm. Hollænderne fik tilladelse til i slæbende redskaber at bruge 40 mm. Det ser lidt skørt ud, at vi så skal bruge 50 mm. Jeg mener, at hvis vi i EU skal være et sammenhængende område, så må vi også have nogle sammenhængende regler.

Fiskere ved Doverodde 1976

Lad os lige vende tilbage til din tid som fisker her fra Doverodde. Da du kom hertil, hvad var der af andre fiskere dengang? – Der var i 1976 tre fiskere her foruden mig selv. Der var to, der fiskede ål i store ruser. Der var i øvrigt to mere. De var ovre fra Boddum, men den ene af dem drev kun trawlfiskeri. Det var ål om sommeren og sild om efteråret. – *Hvad var det for et fartøj han havde?* – Det var et gammelt pen-

nalhus, som der var lagt dæk og ny motor i. Det havde han købt nede i Tambobus hos en bundgarnsfisker, der havde lagt op. Men fiskeriet med trawl gik dårligt. Andre fiskere valgte at sadle om til at skrabe muslinger, men han valgte i stedet at stoppe.

Nu vi er ved fiskerne fra Doverodde, så var der vel også nogle dengang, der fiskede på havet? – Ja, der var én, som – i de perioder, hvor han ikke fangede sild om efteråret eller ål om sommeren – lå og fiskede torsk på havet.

Ja, men var der ikke nogle, der fiskede med lidt større fartøjer? – Ja, der var jo brødrene Sund – Richardt, Lars og Henry, som havde hver sin kutter og fiskede fra Thyborøn. – *Var det sådan, at de i et vist omfang bemandede kutterne med folk herfra?* – Ja, det er rigtigt, jeg ved et par stykker, som har været med dem. Men det var jo et decideret havfiskeri, primært efter industrifisk, de drev. Og det var jo før, at fartøjerne skulle være på fem hundrede tons. Jeg tror det var nogle trækuttere på mellem 50 og 80 BRT, de lå og brugte.

De tre brødre har mig bekendt altid drevet et havbaseret fiskeri. Det vil så sige, at når du spurgte mig om, hvor mange fiskere vi var her på stedet, da glemte jeg jo egentlig én. Den ene af de tre brødre, da han sluttede med at fiske på havet, så startede han med at fiske ål med kasteruser. Det var en meget behagelig mand og en meget behagelig kollega, og det er jo ingen selvfølge.

Var der også kolleger nord for Doverodde? – Den eneste jeg mødte nordfra, det var en fisker oppe fra Vildsund. Jeg mødte ham oppe ved Skyum. Der gik hans fiskeri til. – *Der nåede du også til?* – Ja, og så over til Ravnkær, altså Dragstrup Vig, og en enkelt gang var jeg lige nord for Dragstrup Vig. Men Ravnkær var som regel det

længste væk, jeg kom. Dertil havde jeg en time og tyve minutters sejltid. Men sammenholdt med Bønnerup og Store Middelfund grundovre i Kattegat, hvor der er syv timers sejlads, så var det jo et lukrativt område at fiske i. – Der var ingen erhvervsfiskereovre på Mors-siden.

Et erhverv skraber bunden

Kan du fortælle om udviklingen, hvor nogen holdt op med at fiske og andre slog sig på muslingefiskeri? – Det kørte på den måde, at de lå og fiskede ål med deres trawl. Skulle der så bruges muslinger i muslingeindustrien, så lå de lige pludselig og fiskede muslinger i måske et par uger. Der er også blevet landet muslinger her nede i Doverodde til en fra Oddesund, som har haft containere til at stå her på havnen. Og jeg har også set, at han har ligget og brugt et åletrawl om natten og fisket muslinger om dagen. Så der var gang i den.

Men man fandt jo hurtigt ud af, hvad vej udviklingen gik: Der var afsætning i muslinger, og der var en god økonomi i muslinger – men det kan du sikkert få meget mere at vide om hos en muslingefisker end af mig. Men ret hurtigt i 1980'erne svingede fiskeriet over til at blive baseret på muslinger i stedet for på ål.

Vi kunne specielt se det, når vi var til generalforsamling i fiskeriforeningen – både i den lokale og i centralforeningen, som holdt sine årsmøder i Skive. De ting som vi, der drev fiskeri på gammeldags måde, ønskede at få i gennem, dem kunne vi aldrig få flertal for, fordi det vi ønskede var at få indført begrænsninger i det der muslingefiskeri. Vi kunne jo godt se, at i de områder, hvor muslingefiskeriet virke-

lig var intensivt, der døde vores ålefiskeri. Det kunne vi så ikke blive enige med muslingefiskerne om, og det er der måske ikke noget at fortænke dem i.

Men vores muligheder for at få gjort noget ved tingene gennem vores fiskerior- ganisation, de var lig nul, for vi kunne jo aldrig opnå flertal. Det var lidt deprimerende at opleve sådan som tingene var skruet sammen. Jeg har så haft noget polemik, også med formanden for Danmarks Fiskeriforening, Bent Rulle, hvor han slutter snakken omkring det her muslingefiskeri kontra det traditionelle fiskeri af med at sige, at jeg jo bare kan gå ind i min lokale fiskeriforening og få flertal for det, som jeg står for. Så vil hovedforeningen arbejde for det! Deraf kan man slutte sig til, at den mulighed ålefiskerne har haft over for de andre slags fiskeri på fjorden har været lig nul gennem de traditionelle kanaler.

Følgen blev, at vi var nogle stykker, som gik en anden vej og gik omkring Danmarks Naturfredningsforening og prøvede at aktivere dem i debatten omkring, hvordan vi passer på vores fjord. Det lykkedes da også noget. Nogle gange synes jeg dog, det lykkedes alt for dårligt for os at få råbt vagt i gevær og få gjort noget.

Det skal jo ikke være nogen hemmelighed, at jeg mener, at muslingefiskeriet, det er noget, der er hårdt ved fjorden. Man snakker meget om områder med ålegræs, og de skal friholdes for muslingefiskeri, så de fortsat kan være der. Man snakker aldrig om Sargassotang og andre former for tang ude på de større dybder, hvor der også har været livsbetingelser for fisk. De områder har haft en krank skæbne.

Nu lyder det, som om muslingefiskerne er store syndere; men er de alene? – Nej, det tror jeg bestemt ikke de er. Nu har jeg

jo ikke slugt alverdens visdom. Jeg kan jo godt se, at i det øjeblik der ikke er ål f.eks. i Ringkøbing Fjord, hvor der ikke fiskes muslinger, så er der meget, der tyder på, at muslingefiskerne ikke er de eneste syndere.

Samtidig ved jeg, at der foregår et rimeligt fiskeri fra Aalborg til Hals efter ål. Jeg har en bekendt deroppe, som ligger og fisker fra Thyborøn om foråret. Han ligger derhjemme og fisker ål ved Aalborg om sommeren. Jeg snakkede med ham her i foråret, hvor han havde haft et rimelig fiskeri. Jeg snakkede med en af hans venner her i sommer, da jeg var på vej gennem fjorden. Han sagde, at han havde haft et rimeligt godt ålefiskeri. Der er ikke noget muslingefiskeri fra Aalborg til Hals, og der er jo nok lige så store afledninger fra det omliggende land! Jeg tror ikke på, at det område derovre er mindre belastet fra det omliggende land, end det her område er!

Og så er der jo skarven? – Ja, skarven er kommet til, og der er ingen tvivl om, at fuglen vil have noget at spise. Der er utroligt mange skarver. Går vi ud i vestfjorden ude på sanderne mellem Agger og Thyborøn, så er der nogen gange, at de er fuldstændig sorte af skarver. Og selvfølgelig skal de have noget at spise. Det er forhåbentlig ikke kvalitetsfisk, det hele de spiser. Jeg tror, at det er vigtigt, at fødekæden er intakt, for at man kan få en brugsfisk ud i den sidste ende.

Jeg havde for år tilbage, i begyndelsen af 80'erne bundgarn ude i Nissum Bredning fra Lyngs strand. Jeg havde et bundgarn – og det var en fejlposition. Men det jeg så, det var, at hver dag, jeg kom ud at røgte om foråret, der skovlede jeg nok mellem et og fem tons små rødspætter og skrubber ud af bundgarnet. Men de kom aldrig længere end til Oddesund. Vi så dem jo aldrig inde i fjorden. Og når vi så sam-

Den foreløbigt sidste i rækken: Den 35 fod store glasfiberbåd, T 213 EILA, er hjemmehørende i Doverodde, men fisker kun på havet.

menligner med min barndom... Ja, nu ved jeg godt, at der ikke er noget, der er, som det var engang... Men min gamle nabo på Fur, Sigurd Nielsen, han har altid kunnet få føden af at fiske med fem – og når det kom sig hårdt – med ti rødspættegarn. Han roede ud med dem og roede ind igen...

Hvor mange garn arbejder du med for at få føden? – Der ligger omkring 200 tungegarn dernede. Jeg arbejder kun med omkring 120 ad gangen. Så har jeg 75 rødspættegarn, så er vi ved at være på 200 garn. Så har jeg 100 so- eller stenbidergarn – så er vi oppe på 300 garn. Endelig har jeg 90 torskegarn, så vi nærmer os 400 garn. Det er 20 kilometer garn! – Det skal så også siges, at den føde, jeg får, er jo sikkert en lidt anden føde, end den Sigurd fik. Også alle de materielle ting, jeg omgiver mig med, er af en anden karakter, end det Sigurd omgav sig med. Men det interessante i det er, at Sigurd dog fik føden. Han fik dog en fisk i sine garn, og det ville ikke kunne lade sig gøre i dag!

Monopol på muslinger – men fælles om fisken

Noget som jeg synes kan være lidt af en torn i kødet. Det er, at jeg er færdig som fisker på Limfjorden. Men der er nogle fiskere på Limfjorden, der ikke er færdige, og det synes jeg er dejligt for dem, at de stadig har deres erhverv herinde. At de så ligger og udfører et erhverv, som jeg ikke kunne tænke mig at deltage i af miljømæssige hensyn, det er så en anden snak. Jeg taler selvfølgelig om muslingefiskerne, for de er de eneste fiskere, der er tilbage herinde. Vi hører tit om at muslingefiskerne tager mange hensyn til fjorden. De laver muslinge-stop, hvor de ligger stille i perio-

der. Det er også helt fint. Hvis de kan nå at skrabe alt det de skal på de der få uger, hvorfor så ligge og skrabe 52 uger om året?

Vi andre har ingen mulighed for at få en licens til at fiske muslinger på fjorden. Det tror jeg da ikke vi har. Jeg har godt nok stillet spørgsmålet til fiskeriministeren, om der var mulighed for at få det. Man kan jo komme i den økonomiske situation, at det kan blive nødvendigt. Jeg vil så godt nok håbe, at jeg kan søge mig noget andet arbejde i stedet.

Det som jeg synes er urimeligt, det er, at når nu fisk i Nordsøen er kvoterede. Så finder jeg det urimeligt, når jeg ser, at en del af muslingefiskerne, når der er muslinge-stop på fjorden, så ligger de og fisker i Nordsøen efter kvoterede arter. Jeg ser dobbelt-spændere – to kuttere, der sammen slæber en trawl – som fisker efter torsk. Jeg har set muslingefartøjer med tungegarn om bord nede i Thorsminde. Jeg har set muslingefiskere, der har haft rødspættegarn om bord og så videre.

Jeg mener, at hvis der skal være ret og rimelighed i samfundet. På samme måde som jeg gør, når jeg forlader Nordsøen og går i Kattegat... Nu er mit fartøj godt nok under 10 m, så jeg kan nøjes med at få en farvandserklæring; men ellers må jeg melde fra i Nordsøen og melde mig til med mit fiskeri i Kattegat. Jeg mener, at en muslingefisker, som går ud i et fiskeri på lige fod med os andre, han må melde fra og aflevere sin licens, når han går væk fra sit fiskeri. Hvis han vil ind i muslingefiskeriet igen, må han søge en licens. Men på samme måde, som han går ud i et fiskeri på lige fod med os andre, så må andre også kunne søge licensen inde på fjorden.

Så hvis man skal fiske muslinger og have den særstilling, at man har eneret til

at fiske muslinger, så mener jeg, det er umoralsk at gå ud at deltage i det fiskeri, som vi andre skal deles om. Så må vi deles om det hele!

En tilføjelse

Du nævnte tidligere, at du gerne ville have en større båd... – Ja, i marts 1999 solgte jeg min 27 fods jolle, og jeg har, som jeg ønskede mig, anskaffet en 35 fods glasfi-

berbåd på hele 14 bruttoregister tons. Det er et dejligt fartøj, der ligesom forgængeren er bygget på Dueholms værft i København.

Fiskeriet er det samme, som er beskrevet ovenfor, dog med den forskel, at torskefiskeriet nu foregår som nattefiskeri, hvor garnene sættes den ene dag og står natten over for så at blive halet den næste. Jeg bruger nu 100-120 garn per sæt. I sæsonen fisker jeg stadig tunger, men bruger nu mellem 120 og 170 tungegarn. Rødspættegarnene har jeg smidt væk.
